

Nunatsinni nioqqutissat akiisa OECD-imi inuussutissat ulluinnarni atorneqakkajuttut naliginnaasumik akiisa agguaqatigiisinnerinut naleqqiullugu nunatsinni qaffasippallaarujussuarnerisa sumik tunngaveqarnersut misissueqqullugit naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuineq UKA2020-imi nallertinnagu inatsisartunut saqqummiunneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Jess Svane, Siumut)

(Siullermeerneqarnera)

Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu Naatsorsueqqissaartarfiit 2014-mi suleqatigiillutik Kalaallit Nunaanni Danmarkimilu akinik assigiissaarillutik suleqatigiipput. Inernerata takutippaa Kalaallit Nunaanni ataatsimut isigalugu akit 2,4 procentinik qaffasinnerusut Danmarkimut naleqqiullugu. Inerniliinermi tunngaviupput nioqqutissat tamarmik akii taamatullu inuinnaat kiffartuussinernik atuinerat aamma misissorneqartut immikkoortunut pingaarnernut katillugit aqqaneq-marlunnut aqqutaarneqarput.

Piviusumik takuneqarsinnaavoq agguaqatigiissillugit akit Danmarkimi Kalaallit Nunaannilu assigiinnagajattut. Immikkoortut pingaarnert arlaat tigugutsigit assigiinnagissut takuneqarsinnaavoq, apeqqutaallunili suna misissorneripput. Atagu marlussunnguanik assersuuteqalaariarlanga. Imigassat aalakoornartortallit tupallu akii Kalaallit Nunaanni 68,4 %-mik qaffasinnerupput Danmarkimut naleqqiullugit aamma Attaveqatigiinnermi akit Kalaallit Nunaanni 80,7 %-nik qaffasinnerupput Danmarkimut naleqqiullugit. Paarlattuanilli ineqarneq, imeq, innaallagiq, gas il.il. 15,9 %-nik Kalaallit Nunaanni appasinnerupput Danmarkimut naleqqiullugit aamma nioqqutissat assigiinnagissut kiffartuussinerillu Kalaallit Nunaanni 25,7 %-nik appasinnerupput Danmarkimut naleqqiullugu.

Aamma misissorneqarput akitigullu assersuusiorfigineqarlutik Nunarsuarmi akit, tassani takuneqarsinnaallutik Nunani Avannarlerni akit. Erserpoq Sverigemi akit inissisimaffiat 95,5 %-iusoq Kalaallit Nunaannut naleqqiullugu, Finlandmi 85,1 %-miippoq, Islandimi 76,9 %-miippoq, Danmarkimi 97,6 %-iulluni Norgemilu akit inissisimanerat 114,8 %-iuvoq Kalaallit Nunaannut naleqqiullugu. Taamaasilluni Norgemi akit inissisimanerat qaffasinnerupput nunatsinnut naleqqiullugu.

EU-mi akit inissisimaffiat ataatsimut isigalugu 68,6 %-miippoq. Nioqqutissat kiffartuussinerillu imatut assersuunneqarput assigiissallutik imaluunniit nunat akornanni assigiimmik pitsaassuseqassallutik aamma sapinngisamik nunani ataasiakkaani inuinnaat atuinerat assigiikannersuusaaq. Akit assersuusiornermi tunngaviusut tassaavoq akit ilumoortoq atuisartut akilertagaat, taamaasilluta eqqartorparput atuisartunut aki tamakkiisoq - tassa imaappoq Kalaallit Nunaanni akitsuutit ilanngunnagit aamma taamaappoq Danmarkimi moms akitsuutillu eqqarsaatigalugit.

Taamaasilluni isertorneqarsinnaangilaq Kalaallit Nunaat inuuffigissallugu akisunerpaanut ilaamat imaannagarli nunatsinni akissarsiarissaarnerunerput pissutaasoq. Danmark assersuutigigutsigu agguaatigiisillugu 17 %-nik akissarsialunneruvugut. Nunatsinni nioqqutissat akisuneruujussuannut nassuiaataasinnaasut ilagaat umiarsuarmik nunatsinnut assartorneqartarnerat imaluunniit timmisartuunneqartarnerat. Nunatsinni imminut pilersornerput suunngitsuarsuuvoq - namminerlu pilersutuaraangatta amerlasuutigut tikiussatulli akeqartarput naak nunatsinni tunisassiaagaluartoq.

Immiaaqqat cigarittillu akitsuutit pissutaallutik akisupput, kisianni assersuutigalugu benzina nunanut avannarlernut allanut naleqqiullugu nunatsinni akikinneerarsuuvoq, literimut taamaallaat 5,50 koruuninik akilisaaratta. Allatut oqaatigalugu nunatsinni akinut aalajangersaasarnermut nammineq uangut oqaasissaqaqataasorujussuuvugut.

Sooruna aamma suut pissutaallutik benzina akia taama akikitsigisoq? Sooruna immiaaqqat cigarittillu nunatsinni taama akisutigisut? Taamaannissaat nammineq aalajangernikuugatsigu. Nammineq aalajangertarparput akileraarutit akitsuutillu qanoq nalimmassassanerlugit - aamma inuussutissat eqqarsaatigalugit taamaappoq. Taamaattumik uanga isumaga naapertorlugu eqqumiittoqanngilaq, nammineq naleqqussaasaratta.

Aamma tamanna pissutigalugu Demokraatini ukiorpassuarni oqaluuseraarput akileraarutit akitsuutillu appartinneqartariaqartut, inuit akissaqarneruleqqullugit aamma tamatuma kingorna nammineq aalajangersinnaasariaqarparput aningaasaatigut nammineq sumut atorusunnerlutigit. Isumaqarpugut inuiaqatigiit suliassarigaat isumagissallugu innuttaasut aningaasaatimik amerlanerpaartaannik sinneqartarnissaat - aamma taamaattumik anguniartuarparput akileraarutit akitsuutillu sapinngisamik appasinnerpaajusariaqartut. Akitsuut tassaaginnarpoq akileraarut ajoraluartumik pissakinnernik eqquisartut, kikkut tamarmik assigiimmik akiliisarmata qanorluunniit akissarsiaqaralarunik. Akitsuutit qanoq pissuseqarnissamut naleqqussaataasarpup, assersuutigalugu peqqinnangitsut mingutsitsisullu akitsuuteqarnerusarpup peqqinnartunut silaannarmillu mingutsitsinngitsunut naleqqiullugit. Nioqqutissalli imaluunniit kiffartuussinerit ima akisutigilissanngillat niuernerq aallaat unittariaqassalluni. Tassani aamma inuit ataasiakkaat kiffaangissuseqarnissaat Demokraatinut pingaarluinnarpoq - inuit pisarerusutatik sulluunniit pisiarisinnaasariaqarpaat.

Taamatut oqaaseqarluta uppersassavara Demokraatini ajoringinnatsigu misissoqqinneqassagaluarpat sooq nunatsinni akit taamaannersut.

Siunnersuut Inuutissarsiornermut Ataatsimiititaliamut suliareqqitassanngorlugu innersuupparput.